

Flitspeiling: Openbare Toiletten

December 2024 – Januari 2025

Iedereen heeft wel eens een openbaar toilet nodig. Voor sommige mensen is dit van extra groot belang, bijvoorbeeld omdat zij een spijsverteringsziekte of blaasproblemen hebben. Een gebrek aan toiletten is voor de één een kleine ergernis, voor de ander een grote drempel om de deur uit te gaan. Dit geldt ook voor ouderen. Daarom maakt ANBO-PCOB zich, als lid van de Toiletalliantie, sterk voor meer en betere openbare toiletvoorzieningen.

Deze korte peiling draait om de ervaringen van 65-plussers met openbare toiletten. Welke behoeften hebben zij, bijvoorbeeld door gezondheidsklachten of problemen met toegankelijkheid? Hoe beoordelen ze de huidige toiletvoorzieningen? En op welke plekken missen zij toiletten? Ook vroegen we door op de gevolgen van een gebrek aan openbare toiletten.

Om antwoord te krijgen op deze vragen, voerde Abbi in opdracht van ANBO-PCOB dit onderzoek uit onder het Nationaal Seniorenpanel en de leden van ANBO-PCOB.

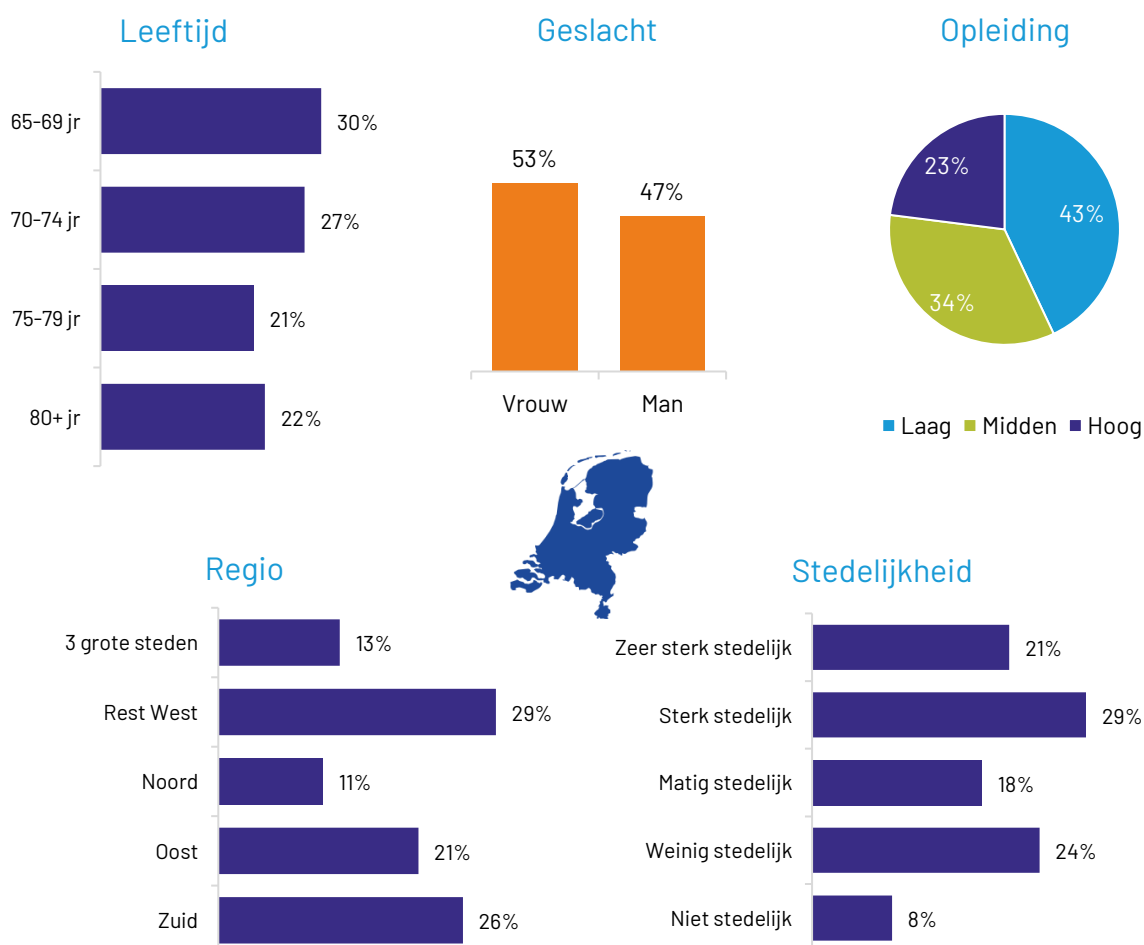
Deelnemerskenmerken

Senioren zijn geen uniforme groep. Zeker wanneer het gaat om de behoefte aan openbare toiletvoorzieningen spelen persoonlijke kenmerken zoals geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en gezondheidssituatie een rol. Waar iemand woont, bepaalt vaak hoeveel en welke toiletten in de buurt te vinden zijn. Dit geldt voor de mate van stedelijkheid en de regio waar iemand woont.

Daarom beginnen we met een algemene beschrijving van de doelgroep: de 65-plussers in Nederland. Op 1 januari 2024 waren **3,7 miljoen inwoners** van 65 jaar of ouder. Dat is meer dan één op de vijf inwoners in Nederland.

Onderzoekspopulatie

Verhoudingen 65+ers in particuliere huishoudens in Nederland

Leeftijd / Geslacht / Opleiding / Regio / Stedelijkheid (Basis: 65-plussers: n=5.447)

Flitspeiling: Openbare Toiletten

December 2024 – Januari 2025

Behoeften toiletvoorzieningen

11%

...van de 65-plussers
heeft een mindervaliden
toilet nodig

Ongeveer 1 op de 10 ouderen heeft behoefte aan een mindervalidentoilet, waarbij dit iets vaker geldt voor vrouwen (12%) dan voor mannen (9%). Het vaker en/of sneller naar het toilet moeten komt juist iets meer voor bij mannen (61%) dan bij vrouwen (57%).

Met het stijgen van de leeftijd neemt de afhankelijkheid van goede toiletvoorzieningen toe. Bij de 80-plussers heeft 19% een mindervalidentoilet nodig en moet 63% vaker of sneller naar het toilet. Opvallend is dat lager opgeleiden vaker afhankelijk zijn van een mindervalidentoilet (14%) dan midden- of hoger opgeleiden (beide 9%). Mogelijke verklaring is dat deze groep gemiddeld gezien te maken heeft met grotere gezondheidsrisico's.

60%

...van de 65-plussers moet
vaker en/of sneller naar
het toilet vanwege
gezondheidsproblemen

Q17: Voor mensen die in een rolstoel zitten of een rollator gebruiken, is een mindervalidentoilet belangrijk. Is dit ook op u van toepassing? (n=5.387, exclusief 'zeg ik liever niet')

Q18: Gezondheidsproblemen, zoals een spijsverteringsziekte of blaasproblemen, kunnen ervoor zorgen dat iemand vaker en/of sneller naar het toilet moet. Is dat herkenbaar voor u? (n=5.343, exclusief 'zeg ik liever niet')

Beoordeling openbare toiletten

Dikke onvoldoende voor openbare toiletten

4,5

Rapportcijfer

Het is hoog tijd voor meer, betere en toegankelijke openbare toiletten in Nederland. Ouderen geven deze met een 4,5 gemiddeld een dikke onvoldoende. Dit probleem raakt iedereen: mannen, vrouwen, stedelijke en niet-stedelijke bewoners, laag- en hoogopgeleiden.

Gezondheidsproblemen en het aangewezen zijn op mindervalidentoiletten versterken de noodzaak alleen maar.

■ Onvoldoende (<6) ■ Voldoende (6-7) ■ Goed (8-10)

Q4: Wat voor rapportcijfer geeft u de openbare toiletten in Nederland? (n=5.447)

Verbeterpunten openbare toiletvoorzieningen

De beschikbaarheid van toiletten is een duidelijk verbeterpunt volgens 65-plussers: het aantal (86%) én de vindbaarheid (69%). Vrouwen vinden vaker dan mannen dat de kwaliteit van de toiletten beter moet. Dit geldt voor de hygiëne (vrouwen 66%, mannen 59%) en voor de voorzieningen (vrouwen 47%, mannen 37%).

De kosten voor toiletgebruik worden vaker als verbeterpunt benoemd door ouderen in zeer stedelijke gebieden (28%); mogelijk is in grote steden het vaker nodig om te moeten betalen voor toiletgebruik en/of liggen de kosten hoger.

Q5: Wat kan er beter aan de openbare toiletvoorzieningen? (n=5.330, 65-plussers die de openbare toiletten een 7 of lager geven)

Overige verbeterpunten een indruk van de antwoorden

'Bediening door blinden en slechtzienden.' Man, 72

'Betere voorzieningen voor vrouwen.' Vrouw, 72

'Veiligheid en verlichting.' Vrouw, 68

'De manier van betalen, als dat met een betaalkaart moet is dat soms ingewikkeld.' Vrouw, 78

'Voor stomapatiënten op het herentoilet afvallemmer.' Man, 76

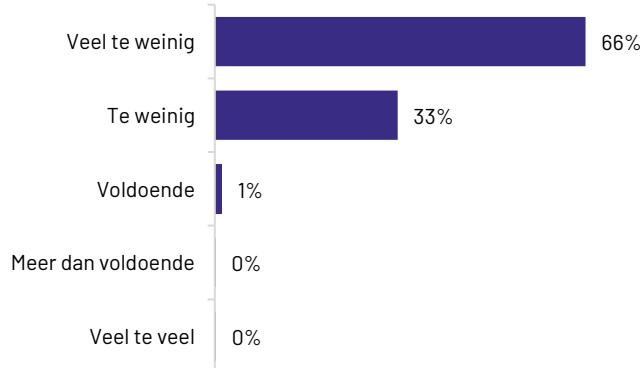

Flitspeiling: Openbare Toiletten

December 2024 – Januari 2025

Beschikbaarheid van openbare toiletten

Ouderen unaniem: groot gebrek aan openbare toiletten

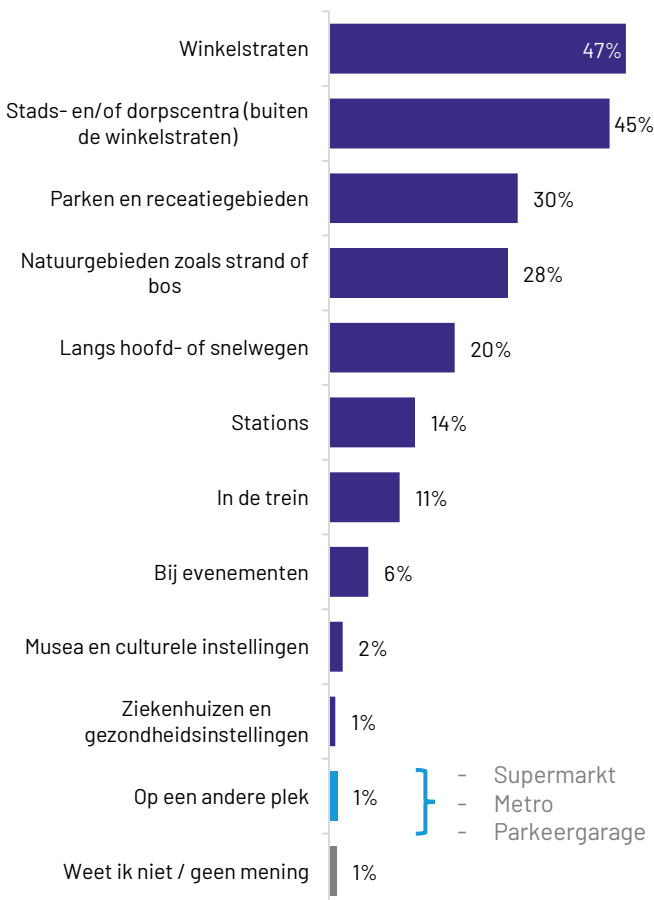

Nederlandse 65-plussers geven een overduidelijk signaal: er zijn veel te weinig openbare toiletten in Nederland. Vrijwel iedereen die er wel eens gebruik van maakt vindt dat er onvoldoende zijn.

Voor de groep die extra afhankelijk is van goede, toegankelijke toiletvoorzieningen is dit extra confronterend: ouderen die sneller en/of regelmatig naar het toilet moeten vanwege hun gezondheid vinden nog vaker dat er veel te weinig toiletten zijn (71%).

Q10: Wat vindt u van het aantal openbare toiletten in Nederland? (n= 4.999, 65-plussers die wel eens gebruik maken van een openbaar toilet)

Waar is er vooral behoefte aan meer toiletten?

Over de gehele linie zijn er te weinig openbare toiletten. Voor steden, dorpen en de winkeliers die daar gevestigd zijn is het cruciaal dat er goede toiletvoorzieningen voor bezoekers zijn. Uit de antwoorden blijkt dat dit lang niet overal het geval is: ouderen missen het vaakst toiletten in winkelstraten en stads/dorpscentra.

Het valt op dat vrouwen vaker toiletten missen in natuurgebieden dan mannen (33% versus 23%). Het is voor mannen vaak makkelijker om buiten te (wild)plassen dan voor vrouwen. Zij hoeven dan minder snel op zoek te gaan naar een toilet in het bos of op de hei.

Het algemene beeld verschilt niet heel sterk tussen de regio's in Nederland. Wel missen 65-plussers uit regio Oost wat vaker wc's in de trein (15%). In de regionale treinen in die regio is dan ook (nog) niet altijd een toilet beschikbaar.

Q11: Waar mist u vooral toiletvoorzieningen? (n=4.928, 65-plussers die vinden dat er (veel) te weinig openbare toiletten zijn)

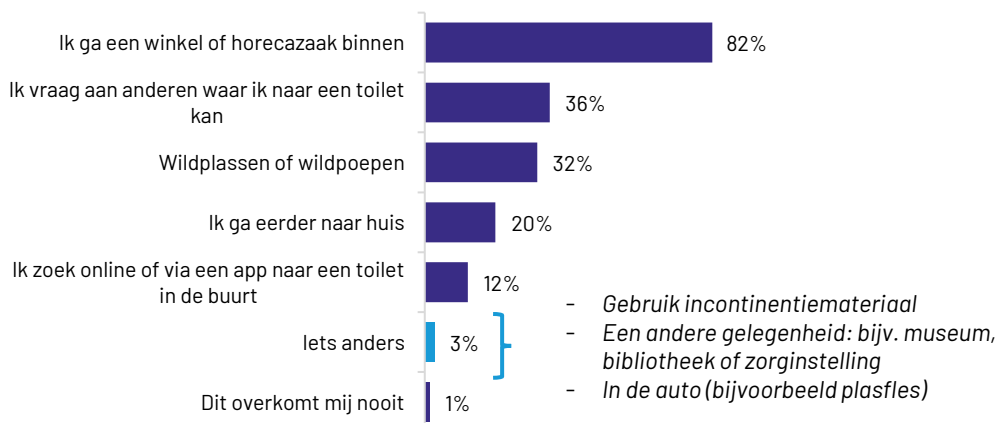

Flitspeiling: Openbare Toiletten

December 2024 – Januari 2025

Hoge nood

Dagje uit: oplossingen van ouderen bij urgente toiletbehoefte

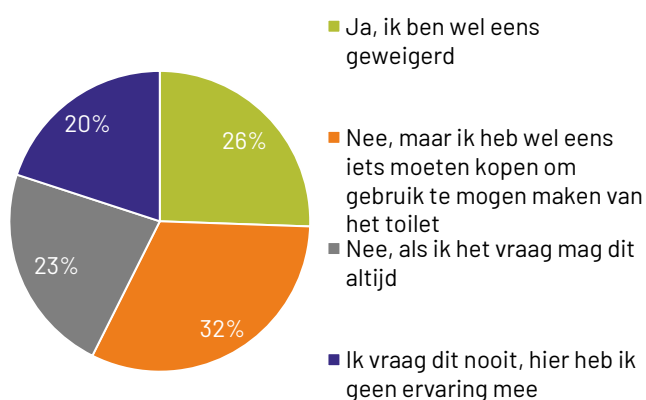
Plotseling naar het toilet moeten: dat overkomt iedereen wel eens. Een grote meerderheid (82%) van de ouderen gaat dan naar een winkel of horecazaak. Voor 4 op de 10 mannen is wildplassen of wildpoepen (ook) een optie bij hoge nood. Bijzonder opvallend is dat een kwart van de vrouwen van 65 jaar of ouder dit ook overweegt als zij ineens nodig moeten.

1 op de 5 ouderen zou eerder naar huis gaan als zij nodig moeten. Als zij afhankelijk zijn van een mindervalidentoilet overwegen zij dit zelfs nog vaker (29%).

Online of met een app zoeken naar een toilet doen 65-plussers niet zo vaak. Midden- en hoogopgeleide ouderen (14%) doen dit wel vaker dan laagopgeleide ouderen (10%). Een verschil in digitale vaardigheden is hier een mogelijke verklaring voor.

Q13: Stelt u zich voor: u bent een dagje uit en u moet ineens nodig naar het toilet. Wat doet u dan? (n=5.447)

Naar het toilet kan vaak niet (zomaar) bij winkels of horeca

Toelichting weigering een indruk van de antwoorden

'Bij het shoppen in een winkel. Mededeling: Nee toilet alleen voor personeel' Vrouw, 73

'Bij een horecazaak, want ik had daar niet gegeten! Wilde zelfs betalen! Maar het was NEE!' Man, 86

'Stationsruimte voor personeel, waarbij het enige stationstoilet buiten gebruik was.' Man, 84

'Supermarkten laten niemand toe.' Vrouw, 80

'Op een benzinstation aan de rand van een stad. Reden was dat druggebruikers er misbruik van maakten.' Man, 65

Hoewel naar een winkel en/of horeca door een grote groep ouderen gezien wordt als een oplossing bij hoge nood, blijken zij daar in de praktijk niet altijd naar het toilet te mogen gaan. Een meerderheid van 57% is in het afgelopen jaar wel eens geweigerd of heeft eerst iets moeten kopen voordat zij van het toilet gebruik mochten maken.

Dat veel ouderen toiletten missen in winkelcentra, blijkt ook hier weer duidelijk uit de (open) antwoorden. Zelfs als zij klant zijn kunnen zij lang niet altijd gebruik maken van toiletten in bijvoorbeeld winkels en supermarkten.

Q15: Heeft u in het afgelopen jaar meegemaakt dat u geen gebruik mocht maken van het toilet in een winkel of horecazaak? (n=5.447)

Q16: Kunt u ons vertellen bij welke gelegenheid en in welke situatie u wel eens geweigerd bent? (n=1.308, 65-plussers die wel eens zijn geweigerd)

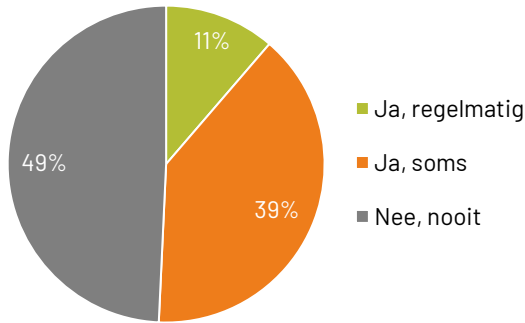

Flitspeiling: Openbare Toiletten

December 2024 – Januari 2025

Impact van gebrek aan toiletten

Geen toilet? Dan maar geen dagje uit

Een tekort aan toiletten belemmert een grote groep ouderen: de helft van hen slaat soms of zelfs regelmatig een uitstapje over uit angst geen toilet te kunnen vinden. Bij vrouwen (54%) speelt dit iets vaker dan bij mannen (47%).

Voor wie afhankelijk is van een mindervalidentoilet is het probleem nog nijpender: 77% ziet soms of regelmatig af van een dagje uit omdat zij misschien geen (geschikt) toilet kunnen vinden.

Ook ouderen die door gezondheidsproblemen vaker of sneller een toilet nodig hebben geven vaak aan dat zij (soms of regelmatig) beperkt worden bij het ondernemen van activiteiten door een gebrek aan toiletvoorzieningen (69%).

Q19: Ziet u wel eens af van een activiteit buitenshuis, uit angst onderweg geen toilet te kunnen vinden? (n=5.447)

Gevolgen van gebrek aan toiletten voor het dagelijks leven

Een indruk van de antwoorden

'Hele lange wandelingen doe ik niet meer. Zeker niet in een heide- of bosgebied.' Vrouw, 76

'Hierdoor ga ik me af en toe katheteriseren. Anders probleem met nat ondergoed en boven kleren.' Man, 85

'Omdat bij mij gezondheidsproblemen de oorzaak zijn voel ik me door te weinig toiletten extra "gehandicapt".' Vrouw, 75

'Het beperkt heel sterk je vrijheid en gaat 'tussen de oren zitten.' Man, 82

'Ik doe niet snel iets spontaan. Moet altijd van tevoren even kijken waar en wanneer er een toegankelijk toilet is.' Vrouw, 65

'Ik moet veel wandelen/lopen, maar de afwezigheid van toiletten belemmert me hierin best wel.' Vrouw, 75

'Het dragen van luiers is een oplossing.' Man, 65

'Soms aan activiteiten niet mee kunnen doen. Bijvoorbeeld een familie-uitstapje.' Man, 71

'Ik drink dan veel te weinig en ben er teveel in mijn hoofd mee bezig.' Vrouw, 68

'Ik ben moeilijk ter been, dus ga ik niet. Ook een trap op of af om het toilet te bereiken (in een restaurant bijvoorbeeld) zorgt ervoor dat ik maar 1 klein glaasje drinken neem bij het eten.' Vrouw, 68

'Beperking in het doen van leuke dingen bijvoorbeeld winkelen, rondleidingen, bus-excursies in bus zonder toilet, etc.' Vrouw, 72

'Het komt niet vaak voor, dat ik afzie van een gepland uitje, maar het is wél zo, dat ik tijdens de voorstelling/het bezoek er steeds maar aan moet denken hoe akelig het zou zijn als het fout ging.' Vrouw, 82

'Ik ga vaak met de trein mee maar kan niet eerder gaan voordat ik ontlasting heb gehad omdat ik in de Achterhoek woon en de eerste 40 minuten een trein moet nemen waarin geen toiletten zijn (regionale treinen). Dat is erg vervelend en eigenlijk een zeer slechte service.' Man, 82

'Het komt bij mij ineens op en dan MOET ik gewoon. Meestal de broek vol. Openbare toiletten zijn er in dit dorp niet. Erg lastig allemaal!!!' Man, 78

Q20: Wat voor gevolgen heeft dit voor uw dagelijks leven? (n=2.721, 65-plussers die (soms of regelmatig) afzien van een activiteit buitenshuis, uit angst geen toilet te kunnen vinden)

Flitspeiling: Openbare Toiletten

December 2024 – Januari 2025

Tot slot

Overige opmerkingen

26% van de senioren

wilde aan het eind van de peiling nog iets kwijt

'Gebruik nu een incontinentie broekje en dat geeft mij rust en minder aandrang!' Man, 76

'Er zijn schandalig weinig openbare toiletten. Als je eens wild gaat plassen, rekening houdend met zichtbaarheid, kun je nog steeds bekeurd worden. Dit is in strijd met de zorgplicht van de gemeente en de overheid.' Man, 76

'Waarom kan het in het buitenland wel, in ieder klein dorp zijn zelfs openbare en zeer schone toiletten.' Man, 77

'Voor mijn gevoel is alles qua toiletbezoek in het buitenland veel beter geregeld. Daar ervaar ik ook minder stress als we erop uit gaan!' Vrouw, 74

'Van die leuke draaipoortjes, daar kan je met een rollator niet door. Die wordt dan door anderen overgeheveld.' Vrouw, 73

Een indruk van de opmerkingen

'En ook betaalbaar zijn: 1 euro kan flink oplopen, is echt te duur. 50 cent is redelijk. Anders vind ik dit misbruik maken van mensen in nood.' Vrouw, 77

'Als je rolstoelafhankelijk bent dan is het lastig om een toilet te vinden!' Vrouw, 79

'Er is een app 'hoge nood' dat zou meer bekend moeten worden gemaakt!' Vrouw, 70

'Bij aardig wat cafés, horeca, restaurants moet je een trap af naar beneden en erna natuurlijk weer omhoog. Dat is voor mij een echte handicap, want ik loop met een rollator.' Vrouw, 85

'Elke winkel of horecagelegenheid van 60 m2 of meer, moet verplicht toiletvoorzieningen hebben als serviceverlening.' Man, 85

'Dit onderwerp zou op de jaarvergadering van elke gemeenteraad moeten staan.' Vrouw, 74

'De hygiëne is soms ver te zoeken. Als het heel erg is, zoek ik eerder naar een mogelijkheid tot wildplassen.' Vrouw, 70

'Er komen nog veel meer ouderen in de toekomst die hierdoor ernstig beperkt worden in hun mobiliteit. Het zou handig zijn als er rekening mee gehouden zou kunnen worden.' Vrouw, 85

'Aparte heren en dames toiletten moeten zo blijven. Dus geen unisex!' Man, 70

'Automatische toiletten vind ik niet prettig. Ik ben altijd bang na toiletbezoek dat de deur niet open gaat en er niemand in de buurt is.' Man, 74

Q21: Wilt u verder nog iets kwijt over de openbare toiletvoorzieningen in Nederland? (n=5.447)

Q22: Wat wilt u ons nog vertellen over dit onderwerp? (n=1.379, ouderen die nog iets kwijt wilden over dit onderwerp)

Flitspeiling: Openbare Toiletten

December 2024 – Januari 2025

Over het onderzoek

Onderzoeksverantwoording

Tussen **12 december 2024 en 5 januari 2025** zijn 5.271 panelleden van het Nationaal Seniorenpanel en 89.350 ANBO-PCOB leden/nieuwsbriefontvangers via mail uitgenodigd om deel te nemen aan de flitspeiling over openbare toiletten (totaal aantal uitnodigingen: 94.621).

- In totaal zijn 7.253 personen gestart met de peiling, waarvan 5.689 (78%) de peiling volledig hebben afgerond.
- Na een selectie van 65-plussers met volledige achtergrondgegevens zijn 5.447 respondenten meegenomen in de rapportage van de peiling. Hun gemiddelde leeftijd is 75 jaar.

Om ervoor te zorgen dat de resultaten een goed beeld geven van ouderen in Nederland is de data gewogen op basis van leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, regio en mate van stedelijkheid.

Nationaal Seniorenpanel

Er zijn momenteel meer dan 5.000 senioren die zich via de website www.nationaalseniorenpanel.nl hebben aangemeld als panellid. Zij willen de stem van de ouderen in Nederland hoorbaar maken. Dit doen zij door op regelmatige basis deel te nemen aan onderzoeken over verschillende thema's zoals wonen, welzijn, koopkracht, veiligheid en digitalisering. Dit helpt ANBO-PCOB om de belangen van ouderen te behartigen en een gezicht te geven richting beleidsmakers.

Zo zorgen we er samen voor dat we een samenleving maken waarin senioren volop meedoen en de waardevolle inbreng gezien wordt. De onderzoeken op het Nationaal Seniorenpanel worden uitgevoerd door Abbi Insights.

ANBO-PCOB

Als ANBO-PCOB streven we naar een samenleving waarin iedereen tot op hoge leeftijd mee kan blijven doen. Ouderen hebben vanuit hun levenservaring wijsheid ontwikkeld en dat is waardevol. Vanuit de vereniging helpen en ondersteunen we ouderen om krachtig ouder te worden. We doen dit vanuit een levensbeschouwelijk perspectief en vanuit de onderliggende waarden die we als twee gefuseerde verenigingen ingebracht hebben. We kijken naar elkaar om, stimuleren ontmoetingen fysiek en digitaal en zorgen er zo voor dat mensen zich betrokken blijven voelen. Als ANBO PCOB maken we samen het verschil voor alle ouderen in Nederland.

ABBI INSIGHTS

Abbi is een onafhankelijk innovatief onderzoeksbureau dat onderzoek en digitale communicatie écht persoonlijk maakt. Zij helpen organisaties zoals ANBO-PCOB door slimme activerende (chat)surveys op het juiste moment, met de juiste inhoud, via het juiste kanaal in te zetten. Zo kunnen ouderen op een laagdrempelige manier deelnemen aan digitale onderzoeken. Naast het leveren van onderzoekdiensten verzorgt Abbi het panelmanagement van het Nationaal Seniorenpanel en zorgen we ervoor dat de website, waarop senioren zich kunnen registreren en uitschrijven voor het panel, up-to-date is.

www.abbi-insights.com
Tel: +31 (0) 76 2013100
info@abbi-insights.com